

בשולית של דם

משחזר גפן את סיפורה של ברתה דבי, כיצד מצאה את בעלה בדירתם מתבוסס בדם, אחרי שנדקר בצווארו שלוש פעמים בדקירות-סכיני, נחבט בלבנה, וכשבאמבטיה צף שרפרף.

וחלקו האחר היה בצד הגופה ונשא עליו כתמי דם. וכך, פחות מחודש אחרי הנישור אין, נרצח סלים. ברחה הפכה אלמנה. פינחס חזר לעבודתו בויטה זמן קצר אחרי השעה שתיים. הוא עבד עד חמש, ונעצר על-ידי המיטרה באותו ערב.

טביעת אצבעות ומכונת השחזה

1 וסף לראיות הנסיבתיות התגלה למיטרה עדי-ראיה: אשר חנוכר, צעיר בן 18. לילד הודו, שביקר כמה ימים קודם לכן את סלים כדי לברר את מיספר הטלפון שלו. אותו צעיר היה יריד של פינחס, והוא סיפר כי בבוקר הרצח אכל ארוחת בוקר עם פינחס, ויחד יצאו בשעה 11 לדירת ברתה וסלים. פינחס רצה להביא לו משם זוג מכנסיים ישנים במתנה. כאשר היה פינחס בדירה חיכה חנוכר על המדרגות וראה את סלים מגיע. הבעל נכנס לדירה וחנוכר שמע קולות מתוכה. הוא פתח את הדלת והציץ פנימה, שם ראה את סלים ופינחס מתקוטטים, ובידו של פינחס סכין מיטבה. חנוכר הסתלק מהמקום בשקט ועזב את רמת-גן.

בית-המישפט התייחס לעד זה כאל שקרן

במקום הכשע

שוטר ניצב בחדרה-המדורגות בביתו של שלום דבי בפרדס-כ"ף, ליד הדירה שבה נמצא דבי הרגום. עם תחילת החקירה המיטרתית בפרשת הרצח עצרה המיטרה שלושה חשודים, מלבד פינחס צבאג נעצר גם אדם שהתגורר עם דבי בדירתו לפני שנשא אשה, ואדם נוסף.

הוא הכחיש את כל יתר העובדות, והעלה את הטענה העיקרית לטובתו — כי הוא לא החליף את בגדיו כל אותו היום. לעת ערב, כאשר נעצר על-ידי המיטרה, היה לבוש באותם הבגדים ונעול באותן נעליים, שבהם אמור היה לבצע את הרצח. על בגדיו לא נמצא אפילו שמץ רבב של דם. הגופה היתה מרוטשת וזבת דם, כל הבית היה מגואל בדם, האפשרות שהרוצח יצא משם ללא רבב שדבק בבגדיו היתה בלתי אפשרית.

בית-המישפט אמר על כך: "אין זה כלל דמיוני, וזהו אפשרות סבירה ביותר, כי הפושע דאג להוריד את נעליו ובגדיו, לפני ההתנפלות... השערת הקטיגור כי הרוצח לבש את לבגיו המנוח גם היא אינה דמיונית ובלתי אפשרית. יצויין עוד כי בן-בית היה עלול לחשוב ולעשות את כל הדברים האלה".

בית-המישפט העליון בדונו בנקודה זו אמר רק: "חידה היא. ותהי לחידה".

התביעה הכללית לא הצליחה להוכיח את טביעת הכף היתה מעל לכתמי הדם או מתחתם. אולם עד ההגנה, ד"ר אריה נפתלי, שנקרא במקור להעיד על כתיביו של הנאשם, עשה בדיקות וקבע כי היד שנגעה בשרפרף היתה מוכתמת בדם, ודבר זה הוא אשר קבע את גורלו של פינחס. בגלל מישקלן המצטבר של כל הראיות הורשע ברצח סלים דבי, ונגזר עליו מאסר עולם.

מאותו רגע זעק פינחס שהינו חף מפשע. הוא עירער לבית-המישפט העליון. לאחר שבדקו כל הראיות, הרשיעו גם בית-המישפט העליון, וקבע: "לכל המיבנה המרשיע כה חשובה טביעת היד של המערער, על חלק מהמושב שנתגלה מוכתם בדם אדם. שההכרעה בקיומה של נסיבה זו כמות שהיא עשויה להוות את כל ההבדל בין הרשעה לזיכוי".

תום ליבו

של האסיר

צבאג הזועק לפחותו ישב במאסר 11 שנים תמימות, עד שניתקל בבית-הסוהר בעורך-הדין ד"ר דויד ליבאי. ליבאי היה בביקור אצל נאשם אחר, כאשר הביאו לידעתו שפינחס משתוקק לשוחח עימו, וכי 11 שנה הוא זועק לחפותו. אחרי השיחה עם פינחס עשה ליבאי שני דברים: הוא קרא היטב את התיק, על כל המיסמכים שנתתו במישרדיהם של עורכי-הדין, ואז פנה למכתב אל ד"ר אריה נפתלי, וביקש ממנו למכתב הערות לעדותו, שניתנה לפני שנים רבות כל כך לבית-המישפט.

כפו של פינחס על השרפרף ששימש לרצח. טביעה זו היתה מוכתמת בדם. והשאלה הגדולה היתה: האם הטביעה היתה מתחת לכתם הדם, שאז יכולה היתה להיות שם מקודם. שהרי היה פינחס בן-בית בדירה, וטביעות אצבעותיו נמצאו בה לרוב. אולם אם היתה הטביעה מעל לכתמי הדם, משמעותה היחידה היתה כי פינחס נגע בכיסא כשירו מגואלת בדמו של סלים. בלוק הבניין, אשר גם בו השתמש הרוצח כדי להלום בסלים, יוחס גם הוא לפינחס. עדה ראתה אותו מטלטל בלוק דומה בחצר המנוח, כמה ימים לפני הרצח.

אותם בגדים

אותן נעליים

סניגורו של פינחס, נתן קנת, ניסה להפריך את העדויות אחת לאחת. המיכתב שנשלח לסלים והודיע לו על בגידת אשתו, נתגלה ככתוב כולו בכתיב ידו של פינחס. אך הנאשם הסביר שהוא העתיק את המיכתב כולו לפי בקשתו המפורשת של סלים, שאותה שמעה גם ברתה, וכי המיכתב שהוגש לבית-המישפט לא היה כלל המיכתב המקורי, אלא ההעתק שכתב לפי בקשת המנוח.

מוחלט. הן התביעה והן הסניגוריה מצאו שתירות בעדותו. הזמנים עליהם דיבר לא התאימו לזמנים שהוכחו באופן אובייקטיבי. גם דלת הדירה לא ניתנה לפתיחה כפי שסיפר העד. באופן פסקני קבע בית-המישפט המחוזי, שאינו מאמין לחנוכר ואינו חושב כי היה נוכח במקום הרצח. בית-המישפט יצא על כן מתוך הנחה, שאין לו כל עדות ראייה למיקרה, אלא עדויות נסיבתיות בלבד. הוא ניתח אותן אחת לאחת.

ראשית, ייחס בית-המישפט חשיבות גדולה למניע של פינחס. אהבתו לברתה, שנישאה לגבר אחר, ושוב לא רצתה לקיים עימו יחסים כמקודם. בית-המישפט האמין שפינחס עדיין היה קשור בנפשו לברתה, ולא התגבר על "בגידתה" בו. לשם כך גם סיכסך בין בני הזוג הן בכתב והן על-ידי שיחות טלפון אנונימיות.

סכין דומה לכלי-הרצח נראתה בידו של פינחס זמן מה לפני הרצח. אם כי היתה זו סכין רגילה, הרי שהשווהה בצורה גסה, שאינה מתאימה לסכינים ממין זה. במקום עבודתו של פינחס היו מכונות השחזה. המכונה לעיבוד עדין היתה מקול-קלת ביום המיקרה, והוא נראה משחזו דבר מה על המכונה הגסה.

ההוכחה החשובה ביותר היתה טביעת

מישפט חוזר - מתי?

במישפט הראשון, ואשר אילו היו ידועות, היו עשויות לשנות את תוצאות המישפט לטובתו. שתי העילות האחרות הן (1) אם פסק בית-המישפט כי ראייה שבמישפט הראשון יסודה בשקר או בזיוף; או (2) אם הורשע אדם אחר בניצוץ העבירה שבה נאשם הנידון, והתברר בעת מישפטו שהנידון לא ביצע אותה עבירה. אלה הן עילות לחידוש מישפט.

סמכויותיו של בית-המישפט שידון במישפט החוזר הן כשל בית-המישפט רגיל; מלבד זה שאינו יכול להח" מיר בעונוש. ורשאי הוא לפנות את הנידון או לתת לו כל סעד אחר. אם מת הנידון, יינתן סעד זה למי שבית-המישפט יראה לנכון.

תקנות שהותקנו לפי חוק זה בשנת 1957, קובעות את דרכי הדיון בבקשה. היא תוגש ליועץ המישפטי לממשלה, באמצעות פרקליט המחוז שבו התנהל המישפט המקורי. והיועץ המישפטי יעביר את הבקשה לנשיא בית-המישפט העליון.

לאחר עיון בבקשה יחליט נשיא בית-המישפט העליון אם יש מקום להיענות לה. ואז יקבע את בית-המישפט שידון בה. הרכב בית-המישפט יהיה של שלושה שופטים; ותהיה להם זכות לסטת מסדרי הדיון המקובלים, לשם עשיית הצדק.

כאשר זוכה אדם במישפט חוזר, ימורסם ביטול פסק-הדין והזיכוי בדרך שיורה עליה בית-המישפט.

מותו של מאיר טוביאנסקי העלה את הצורך בחוק שיסדיר את האפשרות למישפט חוזר במדינת-ישראל. מאיר טוביאנסקי הוצא להורג על-ידי כיתת חיילים, בכפר הנוטוש בית ג'וז, ליד שער הגיא, אחרי מישפט צבאי קצר, שבו הורשע בעבירת בגידה בשעת מילחמה. הדבר היה בשנת 1948. הקנאות במדינה היתה גדולה. הרוי חות היו סערות. טוביאנסקי הוצא להורג מייד לאחר שנגזר דינו.

כעבור שנים טענו אלמנתו ובניו, כי טוביאנסקי היה חף מפשע וכי הוצא להורג בגלל טעות מישפטית. אז נתגלה לפתע, כי במדינת-ישראל לא היתה אפשרות חוקית לדון מחדש במישפט של מי שחורשע פעם. אחרי עירעור סופי לו נותרה כל דרך חדשה את הדיון. טוביאנסקי טוהר לבסוף, באמצעות חנינה.

בשנת 1957 נחקק חוק בתי-המישפט, וסעיף 9 מסדיר במפורש את המישפט החוזר. רק מי שהורשע באופן סופי על-ידי בית-המישפט, יכול לפנות ולבקש כי ידונו בעניינו במישפט חוזר. וגם אז קיימים סייגים חמורים לפני שיעתרו לבקשה.

שוב, בהמשך למישפט טוביאנסקי, ניתנה הזכות לבקש מישפט חוזר לנידון עצמו, או אם נפטר — לצאצאיו, בן-זוגו או אחיו של הנידון.

העילות לפנייה למישפט חוזר הן מצומצמות מאד: רק אם נתגלו ראיות או עובדות חדשות, שלא היו בידי הנאשם